

تلاقی مشکلات داخلی و تهدیدهای خارجی

کوروش احمدی

دیپلمات پیشین

اتفاق نظر عام این است که کشور و نظام با سلسله بحران‌هایی مواجه‌اند که یکدیگر را تقویت و تشدید می‌کنند. به باور نگارنده مشکل فراتر از این است. حاصل جمع بحران‌های داخلی و خارجی و هم‌افزایی بین آنها کشور را با نوعی تهدید تمدنی مواجه کرده است. بحران‌های زیست‌محیطی، فرسایش ساختاری ناشی از تحریم و نبود سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیربنایی و صنایع مادر، بحران آب، ناترازی حامل‌های انرژی، مشکل حل‌نشده تورم رو به افزایش، فساد و سوءمدیریت مزمن چند دهه‌ای و مهم‌تر از همه فرسایش سرمایه اجتماعی که مانع اصلی بر سر رفح این بحران‌هاست، بدون تردید نیاز به توجه فوری و فوق‌العاده دارد. در چنین شرایطی، بحران در روابط خارجی و تهدید نظامی اکنون بیش از هر زمان دیگر نیازمند بذل توجه است. اما به نظر می‌رسد که هنوز راه‌حلهایی برای خروج از وضعیت کنونی وجود دارد.

تلاقی بحران‌های داخلی با مشکلات سیاست خارجی شرایطی را ایجاد کرده که بعید می‌دانم کشور دیگری حداقل در دهه‌های اخیر با چیزی شبیه به آن مواجه بوده باشد. روند جاری تجمع نیروهای آمریکایی در مناطق پیرامونی ایران نازکی ندارد، اما این اقدام اکنون در شرایطی در حال انجام است که ایران از یک دوره دشوار اعتراضات خارج شده و جمهوری اسلامی ایران از سوی طیف وسیعی از جریان‌های سیاسی و رسانه‌ای و مدنی در سطح بین‌المللی هدف انتقادات گسترده قرار گرفته است. طبعاً در چنین شرایطی دست کسی مانند ترامپ برای ماجراجویی و انجام اقدامات تجاوزکارانه بازر از هر زمان دیگر است. حتی اگر اقدامی نظامی علیه ایران انجام نشود، آمریکا و اسرائیل با مشارکت اروپا سایه تهدید نظامی را بر سر ایران نگه خواهند داشت و از این رهگذر نیز اقتصاد و جامعه ایران تحت فشار مستمر باقی خواهد ماند؛ فشاری که می‌تواند مانع بزرگی در راه عادی‌سازی امور در داخل و از جمله رفع خاموشی اینترنت باشد که مزید بر تنگنای قبلی و مانع جدیدی در راه رفع مشکلات معیشتی است.

اگر بپذیریم که دیپلماسی تنها راه حل مشکلات سیاست خارجی است، مشکل این است که یکی از پیش‌شرط‌های لازم برای آن افزایش مشروعیت نظام سیاسی در سطح بین‌المللی است. بدون مشروعیت لازم که از نگاه بین‌المللی در جریان اعتراضات اخیر لطمه دیده، طرف‌های مقابل در حوزه دیپلماسی اکره و سرسختی و بی‌توجهی بیشتری نشان خواهند داد. این مهم تنها از مسیر انجام اقدامات محتوایی و کنعانی در سیاست داخلی با هدف رفع انتهایات تکوینی و تثبیت اوضاع شدنی است. اینکه بخشی از مردم متوجه کسی بشوند که طی نزدیک به ۵۰ سال گذشته در داخل کشور حضور نداشته، موضوعی غیرعادی است که نیاز به کالبدشکافی دارد. به گمان نگارنده، دلیل اصلی چنین تحولی تعطیلی سیاست‌ورزی در داخل کشور و محدودیت فعالیت افراد و احزابی است که استقلال رای دارند. بازگشایی فضای سیاسی از طریق اعلام غفو عمومی و رفع محدودیت‌های رسانه‌ای که موجب انتقال مرجعیت رسانه‌ای به خارج از کشور شده، می‌تواند مکمل تحول در سیاست داخلی باشد و در راستای افزایش مشروعیت عمل کند. اگرچه افزایش مشروعیت از طریق تحول در سیاست داخلی مقدمه منطقی برای پیشبرد یک دیپلماسی مؤثر در سیاست خارجی است، اما الزاماً تقدم زمانی ندارد و هر دو مسیر به طور هم‌زمان می‌توانند طی شوند. مشروعیت بیشتر به‌ویژه از آن نظر مهم است که آمریکا و اسرائیل به تصور آنکه مشروعیت نظام سیاسی در یک سال اخیر رو به کاهش بوده، بر زیاده‌خواهی‌های خود افزوده‌اند.

نمونه‌ای از آن را به‌تازگی در اظهارات ویتکاف دیدیم که از «چهار مسئله اصلی شامل غنی‌سازی، موشک‌ها و لزوم کاهش موجودی آنها، مواد هسته‌ای و نیروهای نیابتی»، به‌عنوان موضوع مذاکرات سخن گفت. این در حالی است که او قبلاً حداقل به صورت علنی حرفی از برنامه موشکی و نیروهای نیابتی ایران نکرده بود. ترامپ که در دور اول ریاست‌جمهوری‌اش تنها خواستار اصلاح برجام بود، طی یک سال گذشته به تصور تضعیف اهرم‌های ایران پیوسته زیاده‌خواهی‌های خود را تشدید کرده است.

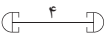
سه‌شنبه ۷ بهمن ۱۴۰۴
۷ شعبان ۱۴۴۷
۲۷ ژانویه ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۳۱۵
۳۰ هزار تومان
۸ صفحه

روزنامه

پاک‌سازی بی‌سابقه متحدان شی جین‌پینگ در ارتش چین

خیانت اتمی در قلب پکن

در «شرق» امروز می‌خوانید: ارتش در آستانه پیروزی در انتخابات میانمار • سخنگوی وزارت بهداشت خبر داد: مراجعه ۳ هزار مجروح با تأخیر • در خوابگاه شهید عروجی چه گذشت؟

برگزیده‌ها

پاسخ زیباکلام به دعوت سیمایی صراف برای کمک به برون‌رفت کشور از مشکلات اجتماعی

تعارفات پرطمطراق

گزارش «شرق» از مشکل صدور ویزای کشتی‌گیران برای اعزام به زاکرب

امید فدراسیون به وزارت امور خارجه

وزیر ارتباطات:

خسارت روزانه ۵ هزار میلیاردی قطع اینترنت به اقتصاد

در حاشیه رمان «لوته در وایمار» توماس مان

توده و مسئله قدرت

نگاه

تبعات خاموشی اینترنت

یادداشتی از قادر باستانی تبریزی

یادداشت

ایران مسئولیت مشترک ما

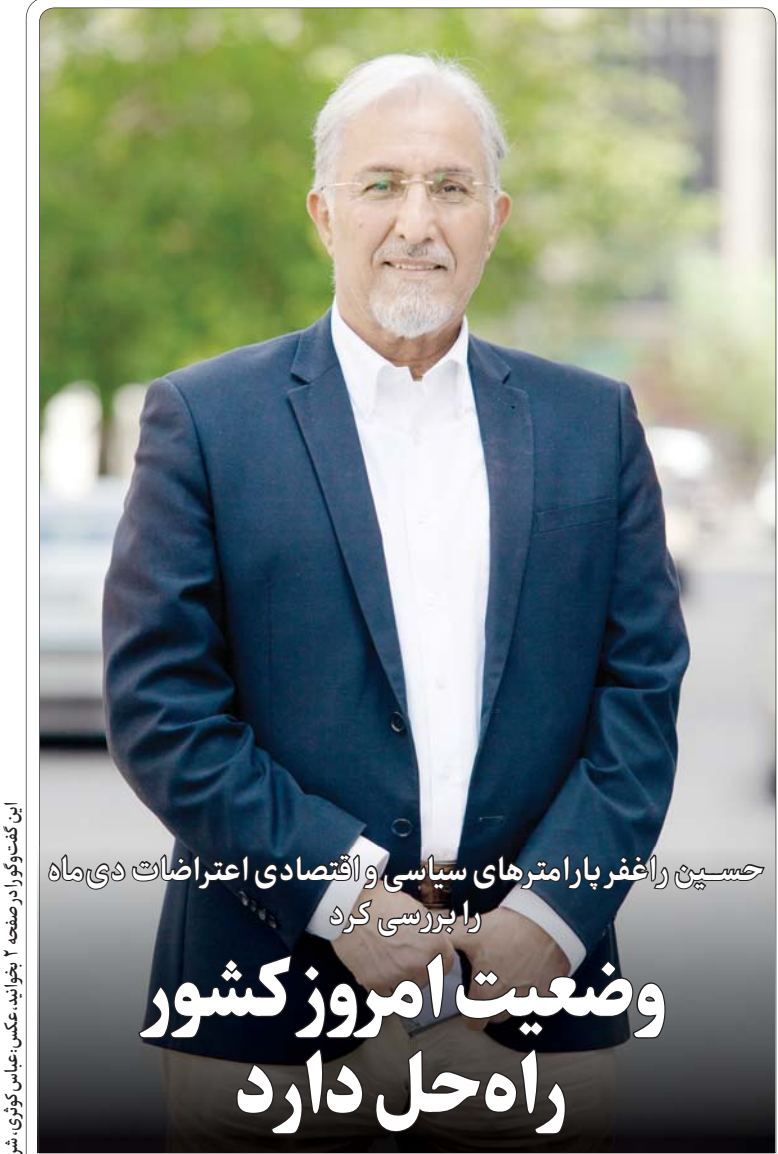
صالح نقره‌کار

وکیل دادگستری

۱- وضعیت می‌تواند جز این و بهتر از اینکه هست، باشد. امید سیاسی یک خوش‌بینی بی‌ریشه نیست. مثل جلیقه نجات برای یک شناگر، اطمینان خاطری است از اینکه در دریای پرتلاطم ناآرامی‌ها نقطه اتکایی هست که به آن پناه می‌برد. مشیت الهی است که بین دو تقدیر، اختیار شهروند را برمی‌کشد. یا امید کنش‌مند یا ناامیدی سکون‌مند.

۲- امروز کشورمان در حساس‌ترین روزهای تاریخ معاصر خویش و بر سر و سوی دیگر، درک واقعیت‌های موجود و شنیدن صدای کارشناسان دلسوز و مردم مستاصل و گشایش در فضای داخلی و آشتی ملی و تغییر رویکرد سیاست خارجی و رفع تنش و تحریم‌های بین‌المللی و... است که امکان بهبودی معیشت و کار و زندگی و رفاه و آسایش مردم را به برافغان خواهد آورد. این همه البته چنان‌که آن صنعتگر میهن‌دوست و مردم‌دوست، محسن خلیلی، از یک پس قرن تجربه زیسته و در بستر بیماری نوشته است که ناامید نباید شد (همواره به نقل از مرحوم پدرشان، محمود خلیلی می‌گفتند: «باس از رحمت الهی کفر است») و با فداکاری و حسن‌نیت و از خودگذشتگی و تخصص، می‌توان ایران عزیزمان را از وضعیت فعلی نجات داد تا از بستر بیماری برخیزد و اشک شوق را جایگزین اشک و اندوه این زمان‌مان سازد و خانه‌مان روشن شود. امید که این چنین شود!

۳- امید در صفحه ۵

این گفت‌وگو در صفحه ۲ بخوانید. عکس: کوروش شرق

حسین راغفر پارامترهای سیاسی و اقتصادی اعتراضات دی‌ماه را بررسی کرد

وضعیت امروز کشور راه‌حل دارد

تورم هشدار دهنده اقلام خوراکی، سبد غذای فقرا و روستاییان را کوچک‌تر کرد؛

زندگی زیر سایه قیمت غذا

مهفام سلیمان‌بیگی؛ دو ماه پیش از حذف ارز ترجیحی، مدیر دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت با اشاره به نقش پررنگ تغذیه در مرگ‌ومیر کشور، اعلام کرد که سالانه حدود ۱۲۰ هزار ایرانی به دلیل مسائل تغذیه‌ای جان خود را از دست می‌دهند. او با توجه به کاهش شدید مصرف لبنیات، گوشت، میوه و سبزیجات در میان خانوارهای ایرانی درباره تداوم یا تعمیق این وضعیت هشدار داد. همان زمان تورم ماهانه بسیاری از اقلام خوراکی از جمله نان و غلات از صد گذشته بود که به معنای فشار درخور توجه بر سفره خانوارهای محروم بود. چند هفته بعد نیز تورم آذماه منتشر شد که در آن بررسی از ۱۴ خوراکی پرمصرف نشان می‌داد تورم نقطه به نقطه بیشتر این کالاها از مرز ۵۰ درصد عبور کرده و در اقلامی مانند برنج و برخی حبوبات حتی به بیش از ۱۵۰ درصد هم رسیده است. در آذر ماه و پیش از حذف ارز ترجیحی اقلام اساسی، اقلام خوراکی افزایش قیمت در خورتوجهی در مقایسه با ماه مشابه سال قبل

این گزارش را در صفحه ۳ بخوانید

توضیح اتاق تهران درباره گزارش «شرق»

صفحه ۳

یادداشت

«ایران» بر سر دوراها

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

دکتر مسعود نیلی، نیز در تحلیلی درباره حذف ارز ترجیحی و در نقد به‌اصطلاح «یکسان‌سازی ارز» می‌گوید: «اگر تصمیم‌گیرنده بر مبنای عقل سلیم به مردم می‌گوید که نظام چندنرخ‌ی باعث ایجاد رانت و فساد می‌شود و باید برچیده شود... همان عقل سلیم باید تشخیص دهد که سیاست خارجی هم لازم است اصلاح شود. ترجمه اقتصادی تنش در روابط خارجی، تلاطم در بازار ارز است و این دو از هم جدایی‌پذیر نیستند... نه فقط ریسک‌های سیاسی خارجی که حتی ریسک‌های داخلی هم وقتی در جامعه شکل بگیرد، روی ارز اثرگذار است و نقش گروه‌های ذی‌نفع را هم در این‌میان نباید نادیده گرفت» (دنیای اقتصاد - ۱۴/۲/۱۱۴). دکتر محمدمهدی بهکیش نیز با نقد سیاست‌های اقتصادی این سال‌ها، صریح‌تر از بقیه بر ضرورت گشایش در سیاست خارجی اشاره و عنوان می‌کند که «باید ساختارهای اقتصادی اصلاح شوند و با وصله‌بینی هم این اصلاح میسر نخواهد بود. برای تغییر ساختار اقتصادی هم باید رویکرد سیاسی اصلاح شود، زیرا روابط بین‌المللی ایران با سیاست‌هایی که در پیش گرفته شده، به این حال و روز رسیده است. یکی باید پایبند و بگوید ما می‌خواهیم برگردیم. آمریکا خوب است یا بد اما تسلط مالی در دنیا دارد و اکنون کاری کرده است که حتی چین هم نمی‌تواند به طور عادی با ایران ارتباط اقتصادی داشته باشد. منافع ما این نبود که با قدرت‌های بزرگ وارد جدال شویم. ما باید به منافع ملی‌مان می‌اندیشیدیم. نه منافع گروهی خاص. این مسیر باید تغییر کند و اگر تغییر نکند، فشارها بیش از گذشته می‌شود. اکنون خط فقر ۳۰ میلیون تومان در ماه است و طبیعی است که

یک میلیون تومان کالایرگ مردم را از فقر نجات نمی‌دهد» (اقتصادنیوز - ۱۴/۲/۱۱۴).

مجموع این تحلیل‌ها و بسیاری دیگر از داده‌ها و آمار اقتصادی از کاهش شدید نرخ سرمایه‌گذاری (منفی ۴۰٫۸ درصد) و رشد شدید نقدینگی (۴۰٫۴ درصدی در آبان ماه و گذر از رقم ۱۳ هزار همت) و رشد اقتصادی منفی و تورم حدود ۵۰ درصدی و... بیانگر آن است که تا فضای سیاسی کشور تغییر نکند و شاهد ارجحیت منافع ملی بر منافع گروه‌های خاص و بهبودی سیاست خارجی و روابط بین‌المللی کشورمان نباشیم، وضع پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و درآمد‌های ارزی هر روز نامناسب‌تر و ناپایمانی و کسری

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق

۱۱۹ ۳۶ ۸۶۰

ارتباط با روزنامه شرق

T.ME/ALOSHARGH

جناب آقای علی توکلی یرکی

درگذشت مادر گرامی‌تان را تسلیت عرض می‌کنیم.

از خداوند سبحان برای آن مرحومه غفران و برای

شما و سایر بازماندگان صبر آرزومندیم.

حجت میرزایی، محمود مر نقضایی، اکبر افتخاری

علی جعفری شهرستانی، ابراهیم شیخ،

علیرضا جلالی ندوشن، مهدی رحمانیان